

גם אני מגנה! בחיי!

מראה תל-אביב (מן הימין) השתפר מאוד. רק מחיר הוויסקי בארץ הדרים אותו.

הוא אוהב את ישראל, ובכל מארנה ביס-התיכון. כשהוא נתקל ביאכטה המניפה את דגל ישראל, הוא חוגג חגיגות ירידות עם כעליה. את ימיו בארץ בילה בקיורים אצל ידידים. אך מעל לכל הוא מתגעגע להודו. הוא היה רוצה לבקר אצל הגרוד הישן שלו, הממשיך להתקיים כחלק מן הצבא ההודי. האם הסידרה משקפת את המציאות בהודו של אז? לדעת ג'פרי, כן ולא. הכל נכון, אבל חרצ-דרי. רביעיית-הספרים, שעליה מתבססת הסידרה, הראתה את הטוב והרע שבשילטון הבריטי. הסידרה, שנאלצה לצמצם את היריעה, מראה רק את הרע. אך הוא ראה אותה (בבריטניה) בהנאה.

בינתיים הרים עוגן והפליג לקפריסין (36 שעות), ומשם לחוף הדרומי של תורכיה, שאותו הוא אוהב במיוחד.

הציפורים של בריטניה

לי יש סימן אחד למהימנות הסידרה יהלום הכתר: הנשים הבריטיות שם הן בדיוק כפי שאני זוכר אותן בארץ בתקופה ההיא. אין בסידרה אף אשה יפה אחת. גם שתי הגיבורות הצעירות מכוערות. (אחת מהן, השחקנית המצויינת שגילמה את רמות דפנה, אף השתדלה מאוד להיראות מכוערת מכפי שהיא באמת.) כך בדיוק הן היו גם בארץ. היינו משוכנעים או שכל הנשים הבריטיות מכוערות, קצת סוסיות. מובן שהן לא היו מאופרות, וגם לכושות בכגדים מגושמים.

כשביקרתי בפעם הראשונה בבריטניה, באמצע שנות ה-50, נדהמתי מרכז לונדון המה מרובות צעירות אינטליגנטיות, יפות, נעימות, מושכות. הן גם היו מאופרות יפה ולבושות היטב. הייתי כליכך מופתע עד שכתבתי על כך רשימה בשבועון זה. הקוראים סברו, מן הסתם, שהתבלבלה על ידי דעתי. אך כעבור כמה חודשים פירסם השבועון האמריקאי טיים כתבת-ישע שני סציוני, תחת הכותרת "הציפורים של בריטניה", ובה הגילוי כי הצעירה הבריטית המודרנית היא סקסית ומקסימה. מסתבר שהיה לנו סקופ עולמי.

מה קרה? יתכן כי חל שינוי גדול באווירה בבריטניה, בעיקבות מילחמת-העולם השנייה. הנערות הבריטיות למדו לטפח את עצמן ולהבליט את מעלותיהן הפנימיות והחיזוניות.

יתכן שהיתה גם סיבה אחרת להתרשמות שלנו בארץ. החתיכות הבריטיות נישאו למצליחנים, שעשו קאריירה או הן בבריטניה. האחרות נישאו לפקידים ולקצינים שנשלחו לפינות נידחות באימפריה. ומה יכול היה להיות יותר נידח מאשר ארץ קטנה ועלובה כדרך להודו, שנקראה אז פלסטין?

אשה בשם סוניה

כולם קוראים לה בשמה הפרטי: סוניה. זה עתה קראתי כתבה מצויינת עליה. הנה מה שנאמר עליה: יש הקוראים לה "הגברת הראשונה", אך אין זה כינוי מקובל בציבור, מפני שיש לו צליל אמריקאי מדי. "אני לא מעוניינת בתפקיד של גברת ראשונה", ענתה לשאלה. "חובת בעלי היא למדינה, וחובתי שלי למישפחה". היא אשה צנועה מאוד. אין היא מופיעה בציבור, אלא במיקרים הנדירים של אירועים ממלכתיים חשובים. מאז שבעלה היה לראש-הממשלה, התראיינה רק פעם אחת. מי שמכיר אותה אומר שהיא אשה רצינית, חושבת וביישנית, ושיש לה השפעה מוסרית רבה על בעלה, המקריש תשומת-לב רבה לדעתה.

היא טוענת שאין לה השפעה רבה על בעלה בעניינים מדיניים ספציפיים. "אני מתעניינת מאוד כמה שמתרחש", אמרה, "אבל אני לא ארס המתערב בעניינים פוליטיים. בעלי מכלה את כל יומו בפוליטיקה". אני מקפידה שלא לדון איתו על פוליטיקה כשהוא בא הביתה".

סוניה רחוקה מן היצרים הלוהטים המסעירים את הודו. הודו? מה פיתאום הודו?

מפני שאני מדבר על סוניה, אשתו של ראג'יב גאנדי, שנבחר כראש-הממשלה לפני שמונה חודשים, אחרי רצח אמו. שמה המקורי לסוניה מינו, והיא בת העיר האיטלקית טורינו, הידועה עתה לישראלים בעיקר כעיר-מולדתה של קבוצת הכדורגל יובנטוס. היא בת המ' עמד הבינוני, קאתולית, בת 38.

את ראג'יב הכירה כשלמדה במכון-לרפואה בקאמברידג', ר' הוא למד שם באוניברסיטה. אינדירה גאנדי הסכימה לנשואי בנה עם האשה הורה, מה גם שהיא עצמה נישאה בשעתו לבן העדה הפרסית. (והי עדת-מיעוט קטנה בהודו, השומרת על דת זאראתוסטרה. גם חובני מהטה שלנו משתייך אליה.)

יש לסוניה גאנדי בעיה שאין לסוניה פרס: היא עליה ללמוד ללבוש סארי. לבוש זה מחייב

צורת-הליכה מיוחדת והרבה אימונים, אך אומרים שהיא למדה זאת טוב יותר מכל אשה אחרת.

כשנפגשה בפעם הראשונה עם אינדירה גאנדי, בעלת האי-שיות המפחידה, התנהל הכל כשורה. כשקמה סוניה ללכת, רמה לה חמות-לעתיד להתקרב, נטלה חוט ומחט ותיקנה אימרה שנפי-רמה כשימלתה.

חסיד-שוטה, שהאמין ב"שמש העקום". אך סנה היה בעל שכל מבקרי, אינטלקטואל מזהיר, ולא האמנתי לרצע שהוא אכן האמין בשקרים הגסים והפרימיטיביים של התעמולה הקומוניסטית. התלבטתי קשה. הכרעתי בליבי בשעה שלקחתי את סנה כטרמפ הביתה, ברחוב גורדון, אחרי פגישה בבית-קפה על שפת-הים, בנוכחות אורי זוהר. בדרך שוחחנו על רמת-הגולן. סנה פיתח באוזניי פילפול מישפטי, שלפיו הגבול בין סוריה וישראל שמלפני 1967 לא היה חוקי. לכן אלילה לישראל להחזיר את רמת-הגולן גם במיסגרת חוזה-שלום, אלא יש לנהל משאומתן על גבול חרש.

היה ברור לי שסנה הפך לסיפוחיט חלקי, ושלא נוכל להת-קיים בסיעה משותפת. זה הוכח אחרי הבחירות. שנינו נכנסנו לכנסת, בראש רשימות נפרדות. רשימתי זכתה בשני מנדטים, ורשימתו של סנה באחד. ככנסת השביעית בלט סנה כנואם בעל פאתוס לאומני קיצוני. המצע שלו נשאר יוני-אופנתי (כמו רץ כיום). אך "הצלילים עושים

פרשת החסינות של חבר-הכנסת מוחמד מיעארי מעניינת מאוד.

ועדת-הכנסת לא החליטה לשלול חלק ממנה בשל מעשה שעשה מיעארי, או עלול היה לעשות (כמו אימויו של מאיר כהנא להיכנס לכפרים ערביים ולגרוע שם למהומות). מיעארי נדרש להצהיר על ריעותיו על הטור: ולא הצהירה כללית כלשהי, אלא הצהירה מפורטת, ובה גינוי של טרור מסויים (של אש"ף) ואי-גיבוי של טרור אחר (הישראלי, כדברי מיעארי). הותר לו, לעומת זאת, לגנות גם את הטרור "היהודי" (של מחתרת המתנחלים).

זה מזכיר את האינקוויזיציה הקאתולית. כך נדרש גליליאו גליליי 1633 להצהיר שאין כדור-הארץ נע סביב השמש. כבחינת: לעזאזל העובדות, העי-קך זה ההצהרה.

אני רואה בעיני רוחי את ישיבת האינקוויזיציה. החשמנים רוני מילוא, מיכה רייטר, אהוד אולמרט, מיכאל קליינר ומיכאל איתן יושבים על כימה, עטופים

בגלימות שחורות. פניהם מוסתרות-למחצה על-ידי כרדסים שחור-רים. מאחוריהם מתרועעים בצל בנימין בן-אליעזר, יוסי שריד, שימחה דיניץ ועוד כל מיני שמשים.

לאולם מוכנס מוחמד מיעארי, אחרי שהורד מגלגל-העניינים. "תתחיל מחרש", מרעים לעברו טורקמילוא, "איזה טרור אתה מגנה? איזה טרור אתה מצדיק?"

מכיוון שמחר כל אחד מאיתנו עלול לעמוד מול בית-דין-שרה נוראי זה, הריני ממנה להצהיר פומבית:

אני מגנה את הטרור. אני מגנה את הטרור הפלסטיני. אני מגנה את הטרור הישראלי. אני מגנה את הטרור הערבי. אני מגנה את הטרור היהודי. אני מגנה את הטרור הארמני, השיעי, השמאלי, הימני, ה-אמצעי.

אני מגנה את פעולות-הטרור במינכן, במעלות, בכביש-החוף. אני מגנה את הפגזת שכונת-המגורים של ביירות, גם זו שבוצעה על-ידי מנהיגי מתנהדה-השלום הישראלי. אני מגנה חטיפת מטוסים.

אני מגנה החוקת כני-ערובה כירי אש"ף, צד"ל, ממשלת-ישראל, השיעים, הכריגרות האדומות וממשלת דרום-אפריקה. אני מגנה את הטמנת הפצצות באוטובוסים יהודיים וערכיים. טרור הוא טרור הוא טרור. הטרור הוא שיטת-פעולה, הפוגעת במודר באוכלוסייה בלתי-לוחמת, כדי להטיל עליה אימה ופחד, מתוך מגמה להשיג בדרך זו הישגים פוליטיים. (להבדיל מפעולות נגד מטרות צבאיות, מיתקנים של מיטטר כיבוש וחיללים. זוהי קטגוריה אחרת.)

אני מבחין בין טרור שיש לו אם יהודי ובין טרור שיש לו אם מוסלמי. אני מגנה את כל מעשייה-הטרור ביהד, וכל מעשה-טרור כנפרד.

אנא, אינקוויזיטורים נכבדים, התייחסו-נא לכל אחד מן ה-פסקים הנ"ל כנפרד ולכולם ביהד, כאוות נפשכם.

הסנה בער ואוכל

את אפרים סנה היכרתי כשהי בן 7 או 8. באחת הפעמים שבהן ריאיינתי את הדוקטור משה סנה, הסתובב כחרד הילד אפרים. נרמה לי שזה היה כשמישפחת סנה גרה עדיין בדירה ישנה ברחוב כ"ל, לפני שעברה לדירה ישנה ברחוב גורדון.

גילגלנו שיחה מבודחת, וכדרכם של מבוגרים מטופשים שאלתי את סנה-הילד מה הוא רוצה להיות כשיהיה גדול. הוא הירדה ארכות, ואחרי שבשקל את כל ההיבטים הכריז שהוא רוצה להיות כדורגלן, ולא, כשכחירה שניה — פוליטיקאי, כמו אבא. סנה-האב היה אז אחד מראשי המפלגה הקומוניסטית המאוחדת, ועל שאלותיו נתן תשובות מארכסיסטיות מנוסחות היטב. ב-1965 התפלגה המפלגה בין ר"ק" ומק"י. סנה איכר באותה שנה את מקומו בכנסת, בשעה שאני נבחרתי אליה.

היה כמה ימים שבהם הצטלבו דרכינו ממש. זה היה לקראת הבחירות של 1969, בזכותו של אורי זוהר.

הדברים התרחשו לפני שאורי זוהר גילה את הקדוש-ברוך-הוא, או להיפך. הוא היה אז שמאלן אופנתי נלהב, וראה את עצמו כמי שממלא את תפקיד הרב הראשי של מתנהדה-השלום הישראלי, בתוקף מעמדו כדומה לו החליט להביא להקמת רשימת-שלום מאוחדת לכנסת השביעית, שהיתה צריכה לכלול את תנועת העולם הזה — כוח חרש, מק"י וקבוצה של אינטלקטואלים, שהקימה לאחר-מכן את "רשימת השלום". חטרת-ההצלחה.

הפיתוי היה גדול. סנה הסכים מיד שאני אעמוד בראש הרשימה המאוחדת, כמנהיג הגוף שזכה בבחירות הקודמות (1965) במיספר הקולות הגדול ביותר. הוא הסתפק במקום השני. להופיע ברשימה לפני סנה הגדול, רבי-היוקרה — זה היה כבוד גדול.

אך היתה לי בעיה. היה לי קשה מאוד להתייצב לפני בוחריי בראש רשימה הכוללת גוף קומוניסטי. היה לי קשה מאוד לסלוח לסנה על תמיכתו במעשים הנתעבים ביותר של סטאלין — עלילת הרופאים היהודיים, פרשות סלאנסקי ואורן, שלא לרבר על מתנת-העכרים ורצח המיליונים, מפני שהיה איש תמים, יטלתי לסלוח ושמאל מיקוניים.

אורי אבנרי

את המוסיקה, והצלילים של סנה בשלב זה לא היו רחוקים מן הצלילים של מבחם בגין. הוא ביקש להשיח, ובמהירות, את השנים שנילה במחנהו של סטאלין. אלמלא נפטר באמצע תקור פת-הכרונה, מי יודע לאן היה מגיע.

עכשיו מגיע בנו. אין אב אחראי לבנו, ובן לאביו. אפרים סנה הלך בדרך משלו. הוא לא היה לכדורגלן, וגם לא לפוליטיקאי. הוא למד רפואה. במלחמת יום-הכיפורים גנשתי אותו במספאת-שרה בקיברת-התעלה. כעבור כמה שנים הופתעתי — לא, נדהמתי! — כאשר ראיתי עומד מאחורי סער חדאד, ונודע לי שהוא המושל האמיתי של דרום-לבנון.

השבוע הגיע התהליך לשיאו. נמסר כי תת-אלוף אפרים סנה התמנה לתפקיד המושל הקולוניאלי של הגדה המערבית (השם הרישמי נחמד יותר). למעשה יהיה עתה האיש האחראי לריכוזי העם הפלסטיני בשטח הכבוש ולסיפוח הווחל (?). שם. בנו של סנה.

החיים מתחילים ב-63

האם האנגלים המתוארים בסידרה יהלום הכתר הם אמיתיים? האם כך הם נראו, דיברו, התנהגו?

"כן, בדיוק כך!" אומר ידידי ג'פרי, שהיה באותם השנים אלוף-מישנה בצבא ההודי.

ג'פרי היה בשנות ה-60 שכנילביט ומזכיר ראשון בשגרירות הבריטית בתל-אביב. השגרירות הבריטית היתה אז מוקד דיפי-לומטי וחברתי תוסס, והייתי מיווד עם כמה מאנשיה.

לפני כמה ימים הופיע ג'פרי, בלי הודעה מוקדמת, בפתח דירתי. הוא שוב הגיע ארצה. ארץ? זהו הסיפור.

עד גיל 63 שירת בתפקידים שונים בשירות-החוזק הדיפלומטי והכלכלי, ואז פרש לגימלאות. מה עושה בריטי בן 63, נשוי, אב לבנות שהתבגרו, כשאין לו מה לעשות וכשעליו להיות על גימלה מכובדת אך מצומצמת?

ג'פרי ואשתו ג'אנין החליטו לפנות לים. אומנם, עד אז היה הקשר של ג'פרי לים מוגבל לשחייה, ופעם אף כמעט טבע בחוף-שרתון. או מה? לוקחים שיעורים בניווט, לומדים ימאות וקונים יאכטה ישנה, כדי להתאמן עליה.

מאז מבלה ג'פרי, שהוא כיום בן 70, בכל שנה, חמישה חודשים בים. הוא מפליג עכשיו ביאכטה השלישית שלו, שעלתה כ-40 אלף דולר, ושאורכה 12 מטרים. היא מצוידת במנועי-דיזל ובמפירשים, והוא תוכנן אותה בעצמו, על פי נסיונו בשתי ספי-נותיו הקודמות. יש בה שני תאים קטנים, ובכל אחד מהם מיטה כפולה, בית-שימוש ומיקלחת. יש מיטבה, טרקלין, הכל ועוד. כל מילימטר רבוע מנוצל.

בחודש אפריל יורדים ג'פרי וג'אנין ליס-התיכון, שם מחכה הספינה בחורף. עד חודש ספטמבר הוא מפליג בים, מאי לאי וממארינה למארינה. כך יש לו חיים חדשים מסעירים, שהם גם זולים מן החיים במולדתו. עכשיו בא לארץ.

כלב ים הופיעה מתוך הערפל ספינת-חיל-הים, שהתייחסה אליו באדיבות רבה ועזרה לו למצוא את דרכו לחיפה. ממל-קישיון בא למארינה התל-אביבית. הוא התלהב מן היחס האריב אליו, ונרמה לו שהאופי הישראלי השתפר בורכה ב-20 השנים האחרונות. גם

סוניה פרס